

Analýza regionálních rozdílů v ČR

I – ČÁST SYNTETICKÁ

ÚVOD

Problematika regionální diferenciace je komplexní a nemá dosud všeobecně přijímanou teorii. V tom je její situace podobná ekonomii. V ČR se střetává neoliberální řízení některých resortů se socialistickou kohezní politikou EU a té odpovídá i regionální politika v ČR. Úroveň regionů reaguje na impulsy se značnou setrvačností, přesto ale existují kritické úrovně jak růstových, tak útlumových kumulativních faktorů.

Jeden z problémů pro volbu ukazatelů regionálních rozdílů vyplývá z otázky, co je cílem rozvoje, resp. kritériem úspěšnosti regionu. Je to tvorba HDP, struktura spotřeby, úroveň vybavenosti obcí, stabilita populace v regionu, kvalitní životní prostředí nebo udržitelnost rozvoje? Reálná diferenciace regionů je modifikována i subjektivní percepcí - vnímána je relativní odlišnost spíše než absolutní úroveň jevů. Úroveň „zaostalosti“ regionu je relativní jak mezi státy, tak uvnitř ČR – je potřeba porovnávat v celém souboru jednotek. Nelze vždy jednoduše stanovit ani optimální cílovou úroveň ukazatele. Zřejmě platí, že vyspělejší státy mají základní ukazatele diferencovány méně. Pojem regionální diferenciace je tedy nutné vždy vázat na nositele rozdílů a na vhodné ukazatele. Z toho plyne, že je nutno odmítnout vágní a nespecifikovaná tvrzení o tom, že regionální diferenciace v ČR roste.

ČR jako dosti malá země je stále mimořádně homogenní - po 40 letech přerozdělování a nivelizace, po odloučení Slovenska (a ještě před tím Podkarpatské Rusi). Jako základní faktor pro diferenciaci sociálně ekonomického systému ČR je možno prohlásit faktor sídelní struktury, veřejné infrastruktury a dopravní dostupnosti. Ty mají objektivní hierarchii, kterou nelze jednoduše nivelizovat. Obecným trendem je posilování vlivu metropolitního prostoru Prahy a dalších velkých center, v jejichž hodinové izochroně dostupnosti se nachází většina států. Zaznamenáváme rostoucí odstup center od některých znevýhodněných periférií ČR. Dílčími faktory jsou věková struktura obyvatelstva a vzdělanost v širším slova smyslu.

Cílem této úvodní kapitoly je stručně charakterizovat základní trendy a regionální diferenciaci sociálně ekonomických jevů v ČR. Regionální aspekt z praktických důvodů zjednodušíme jen na 14 krajů ČR a jen výjimečně odkazujeme na menší jednotky. Soubor krajů ČR je malý a nesourodý (Kraj Vysočina spolu s Karlovarským představují řádově jinou úroveň v systému osídlení) – tyto skutečnosti by měly být v hlubší interpretaci rozdílů zohledňovány. Specifické je postavení Hlavního města Prahy mezi kraji. V úvodní kapitole se omezíme jen na úzký výběr tradičních ukazatelů. Přehledně jsou uvedeny v tabulkách 1.1 až 1.8 převážně s daty k roku 2010. Pro další odkazujeme čtenáře na datové publikace z produkce ČSÚ, zejména Statistické ročenky, Statistické bulletiny a také na analytické publikace pro jednotlivé kraje, které jsou k dispozici na www.czso.cz pod odkazem „Regiony, města, obce“.

OSÍDLENÍ A DEMOGRAFIE

V médiích donedávna dominující demografické téma "baby-boomu" snad již definitivně odeznělo. Problém s napjatostí zejména v kapacitách školek a základních škol se objevuje jen v lokalitách s intenzivní výstavbou bytů tam, kde samosprávy přípravu veřejného vybavení podcenily. Do popředí pozornosti se na čas dostalo citlivé téma důchodové reformy, v ústraní ale zůstává brzký růst nároků na sociální a zdravotnické služby. Příčiny problémů zastírá širší téma zadlužování státního rozpočtu ČR na pozadí fiskálních problémů eurozóny a očekávané hluboké recese. Demografická podstata problémů důchodového systému tkví v silných ročnících 1945-57, které nyní vstupují do důchodového věku. Střední délka dožití se po roce 2000 prodlužuje již nepodstatně. Evropské téma zahraniční migrace a migračních politik není zatím v dosti homogenní a tolerantní ČR příliš diskutováno; problémy s tzv. vyloučenými

lokalitami byly dosud epizodické, stejně jako politický extrémismus. Rozměr možných problémů se však nakrátko exponoval v roce 2011 ve Šluknovském výběžku. Tolerance k regionálním rozdílům je v ČR poměrně vysoká díky vcelku stabilní míře nezaměstnanosti a tradiční ochoty za prací dojíždět. Roste citlivost na regionální problémy s životním prostředím (Ostravsko). Dále se zvýraznilo téma dopravy v kontrastu s rozkrádáním veřejných rozpočtů – redukce ve veřejné dopravě a pomalá modernizace vcelku velmi hustých dopravních sítí. Kritizovány jsou lokální dopravní závady (např. chybějící obchvaty sídel, vadné železniční přejezdy nebo zanedbaná údržba silnic a železnic). Výsledky posledního sčítání silniční dopravy však prokázalo pokles intenzit v řadě vztahů a tedy potřebu objektivně hodnotit ambice a nároky regionálních správ na masivní investice do dopravních staveb.

Vývoj vybraných ukazatelů průběžné demografické statistiky v ČR

Celková změna počtu obyvatel v ČR se po dvou letech 2007 a 2008 s mimořádnými přírůstky propadla v roce 2009 k nižší (zhruba poloviční) úrovni přírůstku +39,3 tis. obyvatel a v roce 2010 dále klesla na +26,0 tis. obyv. (až do roku 2002 *de iure* populace ČR početně ubývala a následující přírůstky se zvětšovaly jen pozvolna). Kladné saldo zahraniční **migrace** dosáhlo rekordních¹ 83,9 tis. v roce 2007 a dále 71,8 tis. v roce 2008, avšak v roce 2009 už jen 28,3 tis. a v roce 2010 pokles pokračoval na 15,6 tis. osob. Bylo to nepochybně důsledkem ekonomické recese v ČR. Podle státního občanství přistěhovalých dominovaly jako zdrojové státy Ukrajina, Slovensko, Vietnam a Rusko. Saldo **přirozené měny** se dostalo nepatrně nad nulu po 13 letech (od roku 1993) teprve v roce 2006. V letech 2008, 2009 a 2010 přebytek živě narozených nad zemřelými již mírně klesal, a sice z 14,6 tis. na 10,9 tis. a 10,3 tis. osob.

Hrubá míra porodnosti² v ČR klesala od rekordního roku 1974 (19,4 promile, celkově 194 tis. živě narozených dětí) až do roku 1999 (8,7 promile a 89 tisíc celkově). Od té doby je trend rostoucí až na „rekordních“ 11,5 promile, resp. 119,6 tis. živě narozených dětí v roce 2008. Poměr počtů narozených v roce 1974 a 2008 byl tedy 100 ku 62. Rok 2009 již naznačil očekávaný pokles porodnosti (118,3 tis.) a rok 2010 pokles potvrdil (117,2 tis.). Jednou z nápadných demografických změn po roce 1991 byl plynulý růst průměrného věku matek, např. u prvního dítěte z 22,4 v roce 1991 na 27,6 v roce 2010. Výrazně se také zvýšil podíl dětí narozených nevdaným ženám, a to na 40 % v roce 2010 (z 9 % v roce 1990). Od poloviny 90. let minulého století byly hlavní rostoucí kategorií právě děti narozené v 1. pořadí nevdaným ženám. V roce 2010 se narodilo 46 % dětí v 1. pořadí (pokles), 39 % ve 2. pořadí (stagnace) a 15 % v dalších pořadích. Mírně zrychlující trend měl podíl živě narozených dětí s jiným než českým státním občanstvím – v roce 1995 to bylo 0,7 %, v roce 2009 již 2,6 %, ale v roce 2010 již stagnoval na 2,6% (3034 dětí). Z nich nejvíce dětí mělo vietnamskou příslušnost (28 %, pokles), přírůstek si zachovaly děti Ukrajinek.

Úhrnná plodnost žen³ v ČR analogicky klesala z 2,43 (1974) nejprve skokem, v 80. letech pak plynule a po roce 1990 opět skokem až na minimum 1,13 (1999). To bylo nejméně za zhruba stoleté trvání této statistiky u nás a ČR tím zaujala jedno z posledních míst v Evropě (a de facto na světě). Od roku 2000 tento ukazatel pomalu stoupal, a to až na hodnotu 1,50 v roce 2008. Následující roky 2009 a stejně i 2010 ale už potvrdily stagnaci (1,49). Propad v 90. letech prohloubilo mimo jiné již zmíněné odkládání mateřství do vyššího věku žen.

Potratovost v ČR výrazně poklesla v počtu umělých přerušení těhotenství (ze 111 tis. v roce 1990 až na úroveň 25 tis. v letech 2006 - 2008, na které již stagnovala). V letech 2009 i 2010 se příznivý pokles ukazatelů potratovosti opět obnovil – v roce 2010 bylo 39 273 potratů celkem, což představovalo 25 %

¹ Oficiální počet přistěhovalých 104,4 tisíce v roce 2007 byl současně nejvyšší od období velkých přesunů obyvatelstva po 2. světové válce. Evidence migrantů je však ovlivněna mj. tím, že vystěhovalí občané ČR se neodhlašují z místa trvalého pobytu a zůstávají započtení v bilancích.

² Počet živě narozených dětí na 1000 trvale bydlících obyvatel

³ Průměrný počet živě narozených dětí, připadajících na 1 ženu, pokud by během jejího reprodukčního věku (15-49 let) zůstaly míry plodnosti žen podle věku stejné po celé období jako v daném roce. Dosahuje-li úhrnná plodnost hodnoty přibližně 2,1, plodnost zajišťuje prostou reprodukci obyvatelstva. Klesne-li pod tuto hodnotu, početní stav populace směřuje k dlouhodobému snižování přirozenou měnou.

všech těhotenství (v roce 1995 to bylo 39 %). Z úhrnu potratů bylo 61 % umělých přerušeni těhotenství - jejich podíl klesal (a rostl u samovolných potratů), v posledních 4 letech ale již stagnuje.

Úmrtnost zaznamenala po roce 1990 také zlepšení. Dokumentují to standardizované ukazatele, které jsou očištěné od vlivu „stárnoucí“ věkové struktury. Mezi lety 1991-2010 se prodloužila naděje dožití při narození o 6,2 roku u mužů (na 74,4 roku, mírný růst) a o 4,9 roku u žen (na 80,6 roku, po jisté stagnaci přinesl rok 2010 prodloužení o 0,5 roku). Prodloužení bylo celkově větší u mužů, kteří v 80. letech v našich zemích trpěli nadúmrtostí a jejich naděje dožití se dokonce snižovala. Rozdíly počtu zemřelých podle pohlaví lze dokumentovat i takto: v roce 2010 byla v ČR již více než polovina (55,5 %) zemřelých žen starších 80 let, zatímco u mužů to nebyla ani třetina (30,0 %).

Mimořádně nízká v ČR v celosvětovém srovnání je perinatální⁴ i kojenecká⁵ úmrtnost. Kojenecká se snížila na historické minimum 2,7 promile v roce 2010 z 10,4 promile v roce 1991. Mezi lety 1991 a 2010 se snížila úroveň celkové standardizované úmrtnosti u obou pohlaví o více než třetinu, u mužů o trochu více než u žen. Hlavní oblastí snížení úmrtnosti se u obou pohlaví staly nemoci oběhové soustavy, výrazný byl též pokles úmrtnosti na vnější příčiny, hlavně u žen. V posledních 5 letech se rychlost poklesu intenzity úmrtnosti zpomaluje.

Hrubá míra úmrtnosti⁶ klesla z 12,5 promile (1990) na 10,2 promile (2010). Podle příčin úmrtí dlouhodobě dominují u mužů i žen nemoci oběhového systému (v roce 2010 u mužů 44,6 %, u žen 55,9 %) a novotvary (29,3 % muži, 23,4 % ženy).

Věkové složení populace ČR je dáno demografickým vývojem v posledních 100 letech, jeho nepravidelnosti jsou odrazem vlivu vnějších podmínek na populační klima, přičemž vliv migrace nebyl příliš výrazný. Nerovnoměrnosti věkové pyramidy pro rok 2010 byly způsobeny oběma válkami, hospodářskou recesí ve 30. letech, transformací společnosti v 90. letech; opačný vliv měla vždy následující období zvýšené (kompenzační) porodnosti. Nejpočetnějšími ročníky byly 30 – 38 (každý s více než 160 tis. osob), narozené v letech 1972- 80. Vliv odvozené vyšší porodnosti po roce 2000 na základnu věkové pyramidy je zřetelný, avšak velmi mírný ve srovnání se "zuby" dané vysokou porodností v 70. letech a po 2. sv. válce. Nápadný je nižší podíl mužů proti ženám od věku 55 a výše, který je zapříčiněn vyšší úmrtností mužů v tomto věku.

Index stáří⁷ v roce 2006 poprvé překročil hodnotu 100 a v roce 2010 dosáhl 107,8. Je to důsledkem nízké porodnosti v 90. letech a současně přechodu silných ročníků z období 2. světové války a hlavně těsně po ní do věku seniorů (nad 65 let). Nejvýraznější změnou ve věkové skladbě celé populace byl pokles velikosti dětské skupiny (0 – 14 dokončeného věku) na 71,6 % mezi roky 1991 a 2010. Produktivní věková skupina vzrostla o 7,3 % (ale v roce 2009 a 2010 již výrazně klesala, neboť věku 15 let dosahují slabé ročníky z poloviny 90. let). Konečně počet seniorů (dokončený věk 65 a více) vzrostl mezi roky 1991 a 2009 o 24,4 % a dramaticky poroste, neboť těsně před dosažením věku 65 let jsou silné generace z období kompenzační porodnosti po 2. sv. válce. Věkový medián se mezi roky 1991 a 2009 zvýšil z 35,6 na 39,6 let.

Stárnutí populace představuje fenomén, který bude dramatičtější změnou než případný početní úbytek nebo přírůstek obyvatelstva. Ten bude nejspíše jen v řádu jednotek procent (podle toho, jaký vývoj bude mít zahraniční migrace). Ovšem podíl věkové skupiny nad 65 let v populaci (15,5 % v roce 2010) se zdvojnásobí nejspíše již kolem roku 2040, čili bude se přibližovat třetině populace.

Složení obyvatelstva podle rodinného stavu se vyznačuje růstem podílu svobodných a rozvedených osob v posledních 20 letech – sňatky se odsouvaly do pozdějšího věku, rostla intenzita rozvodovosti a také se více prosazuje tzv. nesezdané soužití. Díky delší naději dožití žen proti mužům je po 50. roce věku v tzv. věkové pyramidě zřetelná převaha vdov. V populaci tedy roste podíl domácností jednotlivců, a to nejen ovdovělých, ale i mladých lidí zejména ve velkých městech.

⁴ Mrtvě narození a zemřelí do 7. dne po porodu na 1000 narozených.

⁵ Zemřelí do 1 roku věku na 1000 živě narozených.

⁶ Počet zemřelých celkem na 1000 obyvatel středního stavu.

⁷ Počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 – 14 let.

Sňatečnost klesla v ČR po roce 1991 na minimum v roce 2003, kdy bylo poprvé méně než 50 tisíc sňatků. Od té doby počet kolísal mírně nad 50 tisíci až na 57,2 tisíc v roce 2007. Ovšem pokles v roce 2009 na 47 862 sňatků a v roce 2010 na 46 746 sňatků představoval minimum od roku 1918 (na území dnešní ČR) a očekávaným trendem je pokles. Stabilizoval se podíl oboustranně svobodných snoubenců (64,4 % v roce 2009). Medián⁸ věku prvního sňatku u mužů výrazně vzrostl mezi lety 1991 a 2010 z 23,9 na 40,5 roku a u žen z 21,0 na 33,0. V roce 2010 bylo u nás uzavřeno 4 324 sňatků (9,2 % ze všech sňatků), kdy aspoň jeden ze snoubenců nebyl státním příslušníkem ČR; tato čísla jsou v posledních letech vcelku stabilizovaná.

Rozvodovost se po roce 2002 stabilizovala kolem počtu 31 tisíc rozvodů ročně, v roce 2009 došlo k poklesu na 29 133 kladně vyřízených rozvodů, rok 2010 se vrátil k trendu s 30 783 rozvody. Úhrnná rozvodovost (podíl manželství končících rozvodem) se v roce 2010 zvýšil na 50 % ze 47 % v roce 2009. Od roku 2003 se podíl manželství rozváděných po 10 a více letech trvání udržuje na 60%, ale roste podíl manželství rozvedených po 20 letech 27,7 % (2010). Podíl rozváděných manželství s nezletilými dětmi klesá (71,7 % v roce 1991, po roce 2005 již pozvolně na 57,3 % v roce 2010).

Regionální rozdíly demografických ukazatelů

Hlavní rozdíly na úrovni krajů jsou v jejich migrační atraktivitě a tudíž i v celkové bilanci počtu obyvatelstva. Variabilita dílčích ukazatelů je pak dána především rozdíly ve věkové struktuře populace krajů. Pokud přepočteme ukazatele na standardní věkovou strukturu, variabilita není tolik výrazná, ale i zde je možno pozorovat regionální pravidelnosti - častý je např. gradient ve směru severozápad – jihovýchod ČR.

V **celkové změně počtu** obyvatel se od roku 1991 mezi kraji zvětšila dynamika rozdílů hlavně až po roce 2001⁹. Do té doby se mezi kraji mírně odlišovala jen Praha, která od roku 1994 začala výrazněji ztrácet trvale bydlící („*de iure*“) obyvatelstvo¹⁰ ve prospěch svého zázemí (tj. Středočeského kraje) a setrvale ztrácel také Plzeňský kraj vč. samotného města Plzeň¹¹. Od roku 2002 se obrátil trend Prahy, která začala opět růst a od roku 2008 překonává svou výchozí velikost (v roce 2010 měla 1 257 tis. obyv. proti 1 217 tis. obyv. z roku 1991). Nejvíce se od ostatních krajů odlišil svou trvale růstovou dynamikou kraj Středočeský – v letech 1991 – 2001 se zvětšil jen o 1 %, ale do konce roku 2010 pak o 14 % na 1 265 tis. obyv. Přírůstky a ztráty populace od roku 1991 se v ostatních krajích pohybovaly mezi +1 a –1 procentem a růstová dynamika se zvýraznila až od roku 2006, kdy se obnovil celkový populační růst ČR. Výchozí velikosti ale stále nedosáhly kraj Vysočina a moravské kraje s výjimkou Jihomoravského. Proti rokům 2007 a 2008, kdy měly přírůstky všechny kraje, došlo v letech 2009 a 2010 k úbytkům v moravských krajích (kromě Jihomoravského) a na Vysočině a také v kraji Karlovarském. Přes kladný výsledek přirozené měny v roce 2010 ve všech krajích (až na úbytek v kraji Moravskoslezském) byly hlavním faktorem celkových úbytků v krajích záporná salda migrace.

Variabilita podle menších jednotek je mnohem výraznější, viz např. kartogram 1 podle okresů. Extrémní jsou okresy v zázemí Prahy (okres Praha-západ se populačně zvětšil mezi roky 1991-2010 o 63 % ze 74,2 tis. obyv. na 121,0 tis. obyv.). Podobně okres Praha-východ se zvětšil o 44 %, dále okres Nymburk o 15 %, Brno-venkov o 14 %, Beroun o 13 % a Mladá Boleslav o 11 % atd. Převažují zde migrační přírůstky do nových bytů v rámci procesu tzv. **suburbanizace**, čili růstu měst v jejich zázemí, který je zdaleka nejvýraznější v širokém zázemí Prahy. Výstavba nových bytů akcelerovala po roce 2000, kdy se zlepšila dostupnost hypoték a zvýšila se přechodně i porodnost. Mezi dynamické okresy se zařadily i okresy s velkým růstem zaměstnanosti a příjmů (Mladá Boleslav) a také Český Krumlov, Cheb a Tachov,

⁸ Hodnota prostředního prvku v uspořádaném souboru, v tomto případě podle věku ženichů, resp. nevěst.

⁹ Při SLDB 2001 se do celkového počtu obyvatel započítali poprvé i cizinci s dlouhodobým pobytem a byla provedena korekce meziročních bilancí podle výsledku sčítání, které proběhlo k 1. 3. 2001. Tyto vlivy však na populační vývoj v krajích neměly zásadní vliv.

¹⁰ Faktická populace na rozdíl od *de iure* populace není statisticky zachycena a lze ji jen odhadovat, Praha nejspíš fakticky rostla trvale.

¹¹ Mezi velkými městy (nad 10 tis. obyvatel) stále převažují ta, která mají od roku 2001 úbytek počtu obyvatel. Mezi růstová velká města patřily kromě Prahy (107% v letech 2001-2010) dále Liberec (103%), Cheb (105%), Kolín (102%) a dále řada menších měst s ještě vyššími přírůstky v zázemí Prahy (Brandýs n.L., Říčany, Beroun aj.) nebo Brna (Kuřim).

kde se k příhraničním růstovým faktorům přidružila mladší věková struktura populace a tedy vyšší přirozené přírůstky počtu obyvatel.

Hlavní urbanizované prostory zásadně proměnily svou vnitřní strukturu a fungování a celkově zvětšily svůj význam v systému osídlení, jak např. ukázal nárůst dojížděky za prací do většiny center mezi Sčítáními lidu, domů a bytů (dále SLDB) z let 1991 a 2001 (např. v případě Prahy to byl růst z 92 tisíc na 134 tisíc osob). V ČR se zachoval rozsah a specifické formy druhého (rekreačního) bydlení, změnilo se ale jeho využití a dochází i k přestavbě (výměně) chat na trvalé bydlení v atraktivních lokalitách.

Na druhé straně trvalá emigrace signalizuje problémy řady dalších regionů – v důsledku jejich odlehle polohy vůči hlavním dopravním osám, slabé veřejné infrastruktury a tím nízké atraktivitě pro investice a obyvatele. Výsledkem je tzv. selektivní emigrace mladší a vzdělanější části populace. Týká se to jak části příhraničí (části okresů Bruntál, Jeseník, Šumperk, Vsetín, Zlín, Hodonín, Karlovy Vary), tak i regionů se strukturálními problémy (okresy Karviná, Most, Přerov). Populačními úbytky byla postižena i velká města jako Brno, Ostrava, Plzeň nebo i Kladno, která zastavila pokles až v posledních letech. Pokračují i úbytky tzv. vnitřní periferie na rozhraní vlivu velkých center, např. na rozmezí Středočeského a Jihočeského kraje a Vysočiny, v Podkrkonoší i jinde – jde o regiony s odlehlým a rozdrobeným venkovským osídlením, které jsou emigrací a stárnutím populace postiženy nejvíce.

Věková struktura je nejvíce odlišná v Praze, kde je vysoký a v posledních 4 letech akcelerující podíl seniorů nad 65 let (16,4 % k 31. 12. 2010) a současně nejmenší podíl dětí do 15 let (12,8 %); v ČR to bylo 15,5 % a 14,4 %. Vůbec nejvyššího podílu seniorů dosáhl nově kraj Královéhradecký (16,5 %), vysoký je dále v Jihomoravském, Zlínském a Plzeňském. Nejvyšší podíl dětí je tradičně v kraji Ústeckém a Libereckém, nově ale byly předstíženy krajem Středočeským (15,6 %) – rozdíly v podílech jsou ale menší než 1 p.b. Celkově je poněkud starší východní polovina ČR.

Mezi okresy jsou „mladší“ kromě těch se silným suburbanizačním efektem tradičně např. Tachov, Český Krumlov, Sokolov a pás okresů od Bruntálu na jih po Znojmo. Jde často o regiony s vyšším zastoupením Romů nebo okresy s masivní výstavbou sídlišť v 80. letech (např. Česká Lípa). Pás „nejstarších“ okresů nalezneme od Jičína přes Prahu po Klatovy.

Sňatečnost mužů i žen má nevýraznou regionální diferenciaci, mírně se však zvětšuje. Nejnižší je tradičně v Karlovarském a Ústeckém kraji a také v Praze, vyšší je v moravských krajích, na Vysočině a v Jihočeském kraji. Platí to také pro podíly sňatků svobodných (nejnižší v Karlovarském kraji s 53,6 % a nejvyšší v kraji Vysočina s 73,1 %. Praha se odlišuje vyšším věkem snoubenců při prvním sňatku, naopak nejnižší byl v kraji Vysočina a Pardubickém, mezikrajské rozdíly jsou ale nevýrazné.

Rozvodovost je diferencována poněkud významněji a kolísá v čase – trvale vyšší je v severozápadních a středních Čechách, kde končí rozvodem více než polovina manželství. Zatímco ale v severozápadních Čechách rozvodovost v roce 2010 klesla, ve Středočeském kraji skokově vzrostla na mnohaleté maximum 61,2 %). Nejnižší míra úhrnné rozvodovosti v roce 2010 setrvala v kraji Zlínském, Vysočina a Pardubickém (kolem 44 %) s vyšší religiozitou a tradičnějším životním stylem. Pod průměrem rozvodovosti v ČR (50,0 %) se udržuje i Praha, i když zde v roce 2010 vzrostla na 47,4 %.

Rozdíly v úrovni **úhrnné plodnosti**¹² nejsou velké (v ČR rok 2010 potvrdil stagnaci na 1,49 proti 1,50 v roce 2008) - pohybovala se od 1,39 (Praha) a 1,41 (Zlínský kraj) až po 1,58 (Středočeský a Liberecký) a Ústecký (1,55). Obecně platí, že po roce 2000 se dříve tradiční regiony s vyšší plodností na východě přesunuly na severovýchod Čech (k oběma posledně jmenovaným krajům patří i Středočeský a Královéhradecký kraj). Středočeský kraj zaznamenal také největší nárůst v plodnosti – z minima 1,16 v roce 2001 na 1,60 v roce 2008. Tradiční územní rozložení si naproti tomu uchovává **průměrný věk prvoroďčeka** (v roce 2010 v ČR 28,1): v Praze jejich průměrný věk druhým rokem překročil 30 let (30,2), naopak nejnižší zůstal v krajích Ústeckém (26,7), Karlovarském (26,9) a Moravskoslezském (27,1). Pro uvedené kraje je typická nadprůměrná plodnost velmi mladých žen (do věku 21-22). Trend posouvání porodů do vyššího věku je patrný ve všech krajích.

Největší regionální variabilitu a růstový trend v čase má **podíl dětí živě narozených mimo manželství** – v roce 2010 to bylo opět přes polovinu dětí v kraji Karlovarském (58,5 %) a v Ústeckém (54,4 %), nadprůměrné byly dále kraje Liberecký (45,5 %) a Moravskoslezský (44,2 %). Na opačném konci se udržují kraje Zlínský (31,9 %) a Vysočina (33,7 %); v celé ČR to bylo 40,3 %.

---

¹² Průměrný počet živě narozených dětí připadajících na 1 ženu ve věku 15-49 let za předpokladu zachování intenzit plodnosti podle věku z daného roku.

Podobně vysokou regionální variabilitu má **potratovost**, v roce 2010 byla např. úhrnná indukovaná potratovost¹³ zhruba dvojnásobná v kraji Ústeckém (0,47) či Karlovarském (0,43) proti kraji Pardubickému či Vysočina (oba 0,22) nebo Zlínskému (0,24). Podobnou strukturu vykazuje celková potratovost. Ukazatele potratovosti za posledních 17 let klesly zhruba na polovinu s tím, že podíl umělých potratů klesá a podíl samovolných mírně roste. Počet všech potratů se mezi roky 2009 a 2010 opět snížil, tentokrát ve všech krajích, počet interrupcí ale v 6 krajích nepatrně vzrostl.

Rozdíly v úrovni **úmrtnosti** v krajích jsou v čase poměrně stálé. Základní osou zlepšování je opět zhruba severozápad – jihovýchod ČR. Naděje dožití při narození se ještě mírně prodlužuje u mužů, u žen ale po roce 2006 spíše stagnovala, výraznější nárůst o 0,5 roku ale přinesl rok 2010. Podle úmrtnostních tabulek pro roky 2008 a 2009 bylo variační rozpětí mezi kraji 4,17 roku u mužů a 2,33 roku u žen (zmenšilo se hlavně u žen). V roce 2010 byl nejhorším krajem i nadále Ústecký se 72,3 u mužů a 78,6 u žen (následován Karlovarským a Moravskoslezským), nejlepší byla Praha se 76,3 roky u mužů a 81,2 u žen. Hodnoty za celou ČR byly 74,4 (muži) a 80,6 (ženy). Regionální rozdíly jsou dány především rozdíly ve skladbě obyvatelstva podle vzdělání, rodinného stavu, socioekonomického postavení a národnosti (nadprůměrnou úmrtnost mají Romové). Velký vliv má rychlost lékařské péče (důležitá u náhlých srdečních a mozkových příhod, které jsou stále zdaleka nejčastější příčinou úmrtí v ČR) a také kvalita životního prostředí.

ČR je v rámci EU zatím stále **národnostně velmi homogenní**, nejpočetnější slovenská národnost (po české a moravské) čítala podle SLDB 2001 jen 1,9 % obyvatel. O romské národnosti, která je v ČR demograficky i sociálně nejvíce odlišná od většinové populace, však není dostatek statistických dat. Systematicky se totiž nesleduje a SLDB 2001 zjistilo jen část Romů (necelých 12 tisíc), kteří se tak sami deklarovali. Na narůstající problém sociální exkluze upozornil např. průzkum agentury GAC v září 2006 – podle něj v cca 300 problematických lokalitách v ČR žilo 60 – 80 tisíc převážně Romů.

Cizinci s legálním pobytem v ČR tvořili cca 4,0 % obyvatelstva (k 31. 12. 2010). ČR tak patří mezi země s relativně nízkým podílem cizinců, i když jejich absolutní počet po roce 1989 převážně rostl a kulminoval v roce 2008 počtem 438 tis. osob. V roce 2009 klesl na 433 tisíce a v roce 2010 dále na 425 tisíc vč. žadatelů o azyl. Mezi cizinci celkem bylo 42 % žen. 45 % z cizinců mělo v ČR trvalý pobyt. Největší skupinou cizích státních příslušníků byli Ukrajinci (29 %), Slováci (17 %), Vietnamci (14 %), Rusové (8 %) a Poláci (4 %) – v podílech nepatrně rostou Rusové a Vietnamci, Ukrajinci stagnují. Demograficky se cizinci od tuzemské populace liší hlavně převahou osob v produktivním věku. Počty žadatelů o azyl v ČR klesají od rekordního roku 2001 (18 tis. osob), v roce 2009 jich bylo jen 1 258 (nejpočetnější národnostní skupinou mezi nimi byli Ukrajinci a Mongolové), počet udělených azylů byl pouze 75.

Regionálně koreluje podíl cizinců na celkové populaci se zaměstnaností v průmyslu – v roce 2010 byl vyšší podíl hlavně v severní polovině Čech, ve velkých městech a v okresech sousedících s Německem, na Moravě pouze na Brněnsku a Ostravsku. Nejvyšší podíl cizinců na populaci kraje měla Praha (11,8 %), což představovalo více než třetinu (34,2 %) ze všech cizinců v ČR, následoval Karlovarský kraj (6,4 %) a Středočeský kraj s 4,6 % podílem na své populaci (zejména okresy Mladá Boleslav, Mělník, Praha-západ a východ – kolem 7 %).

TRH PRÁCE

Nabídka pracovních sil závisí na vývoji počtu obyvatel a jejich věkové struktury. Ekonomicky aktivní populace (pracovní síla) jsou osoby ve věku 15 a více, splňující podle Výběrového šetření pracovních sil (dále VŠPS) požadavky pro zaměstnatelnost. Zahrnuje osoby zaměstnané¹⁴ a nezaměstnané¹⁵.

Od roku 1993, kdy se v ČR zavedlo VŠPS podle metodiky ILO¹⁶, **počet zaměstnaných** osob nejdříve klesal (-142 tis. 1993-2000), v prvních letech po roce 2000 stagnoval, ale od roku 2004 počet

¹³ Průměrný počet umělých přerušení těhotenství připadajících na jednu ženu ve věku 15 – 49 let.

¹⁴ Patří sem osoby s jedním nebo více souběžnými pracovními poměry, bez ohledu na jejich charakter a trvání, vč. osob v ozbrojených silách. Nejsou zde ale zahrnuty osoby na další mateřské (rodičovské) dovolené.

¹⁵ Nezaměstnaní jsou podle metodiky ILO osoby 15leté a starší, které nejsou zaměstnané, hledají aktivně práci a jsou připraveny k nástupu do práce. Mezi nezaměstnané se nepočítají osoby na další rodičovské dovolené. Vedle této obecné míry nezaměstnanosti se používá ještě registrovaná - podle údajů úřadů práce MPSV. Míra registrované nezaměstnanosti má od 30. 6. 2004 upravenou metodiku výpočtu.

¹⁶ Mezinárodní organizace práce

zaměstnaných v ČR rekordně rostl (mezi roky 2004-2008 o 296 tis. osob) na 5 002 tis. osob, v roce 2009 však již poklesl na 4 934 tis. osob a v roce 2010 dále na 4 885 tis. osob. Rostl především počet zaměstnanců a také počet pracujících na vlastní účet. Rostl průměrný věk zaměstnané osoby (od roku 2000 více než o rok, zaměstnané ženy jsou přitom starší než muži).

Odvětvová skladba zaměstnanosti¹⁷ se po roce 2000 vyvíjela klidněji než v 90. letech. V roce 2009 dokonce ještě pokračoval nepatrný pokles v primárním sektoru (na 3,2 %). Počet pracujících v sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) po poklesu v 90. letech stagnoval, v letech 2005 až 2008 však výrazně rostl (o 148 tis. osob 2005-8 na 40,5 % v roce 2008); tento přírůstek byl dokonce vyšší než v terciárním sektoru. Během pouhého roku 2009 došlo v zaměstnanosti v sekundéru k zásadnímu zvratu, když poklesla o 124 tis. osob, tj. na 38,6 % celkové zaměstnanosti; tento pokles byl přitom zmírněn nárůstem počtu pracujících ve stavebnictví o 51 tis. osob. V roce 2010 pokračoval pokles sekundéru ještě na 37,0 %. Podíl zaměstnanosti v sekundárním sektoru je v ČR nejvyšší v EU, podobný je jen na Slovensku. To je na úkor zaměstnanosti ve službách, v němž je v ČR výrazně poddimenzován zejména obor zdravotní a sociální péče.

Zásadní změny v ekonomice se projevily v krajích velmi odlišně. Výrazný pokles počtu zaměstnaných v 90. letech nastal v krajích s těžkým průmyslem, zvláště v Ústeckém (-51 tis. osob v letech 1993-2000) a všech krajích Moravy (nejvíce v Moravskoslezském -44 tis. osob). Zbývající kraje vč. Vysočiny vykázaly změny jen v řádu jednotek tisíců, malý nárůst měla Praha (+11 tis.). V letech 2002-2008, kdy se projevily vstup silných ročníků do produktivního věku a také nastalo oživení ekonomiky, přibývalo v ČR 5,0 % (+238 tis.) zaměstnaných. Největší nárůst byl ve Středočeském kraji (+51 tis.), v Praze (+37 tis.) a dále v Moravskoslezském (+32 tis.) a Jihomoravském (+28 tis.). V ostatních krajích počet rostl nevýznamně nebo i klesl (kraj Liberecký). Přes celkový růst zaměstnanosti vč. rozsáhlého zapojení cizích státních příslušníků se stal po roce 2000 limitujícím faktorem strukturální a lokální nedostatek pracovních sil. Zlom přinesla až ekonomická recese od konce roku 2008. Kromě Prahy a Středočeského kraje zaznamenaly všechny kraje v roce 2009 úbytek počtů zaměstnaných, nejvíce kraj Moravskoslezský (-11 tis. osob) a Pardubický (-10 tis. osob). V roce 2010 pokračoval úbytek ve všech krajích s výjimkou kraje Libereckého, Jihomoravského, Středočeského a nepatrně i Karlovarského, přičemž dvě třetiny celkového úbytku (-49 tis. osob) se odehrály v krajích Olomouckém, Moravskoslezském a Zlínském.

Míra zaměstnanosti (podíl pracujících na obyvatelstvu starším 15 let) ukazuje intenzitu zapojení do práce. Pokles počtu nezaměstnaných v letech 2000 - 2007 a razantní přírůstek počtu pracujících (vč. prodloužení věku odchodu do starobního důchodu) byl kompenzován mimořádným růstem počtu studentů a také růstem počtu žen na mateřské dovolené – výsledkem byl jen mírný nárůst zaměstnanosti z 55,1 % v roce 2000 na 55,9 % v roce 2008, v roce 2009 došlo však opět k poklesu na 54,8 % a v roce 2010 dále na 54,2 %.

Míra zaměstnanosti je dlouhodobě nejnižší v Moravskoslezském kraji (50,9 % v roce 2010) spolu s Ústeckým (51,1 %), v roce 2010 se však na nejnižší míru dostal Olomoucký kraj s 50,6 %. Nejvyšší je tradičně v Praze (59,9 %) a ve Středočeském kraji (56,6 %). V roce 2010 klesla míra proti předchozímu roku ve všech krajích s výjimkou Libereckého a Jihomoravského. Počet zaměstnaných cizinců v evidencích klesá od maxima ke konci roku 2008 (362 tisíc osob) druhým rokem na 306 tisíc (konec 2010), narůstá ale mezi nimi počet registrovaných živnostníků.

Úroveň míry zaměstnanosti v ČR zaostává za většinou zemí EU, hlavně u žen. Obyvatelé ČR pracují ale (v hlavním zaměstnání) větší počet hodin než je průměr EU. Také podíl pracujících na částečný úvazek zůstává hluboce pod průměrem EU.

Míra nezaměstnanosti je hlavním ukazatelem stavu ekonomiky. Vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle a používá se mj. k vymezení regionů pro soustředěnou podporu státu. Míra nezaměstnanosti obecná (podle ILO) i registrovaná (podle MPSV) se poněkud rozcházejí v důsledku různé metodiky; od roku 2000 je obecná míra mírně nižší než registrovaná¹⁸, sezónně očištěný trend je však společný. **Obecná** míra nezaměstnanosti v ČR rostla od poloviny 90. let z úrovně kolem 4 % až na

¹⁷ podle klasifikace CZ-NACE

¹⁸ Diference je typická pro období zvýšené nezaměstnanosti, kdy řada oficiálně registrovaných uchazečů o práci pracuje příležitostně a výběrové šetření pracovních sil je zachytí jako de facto zaměstnané. Rozdíl mezi oběma mírami je obvyklý a zpravidla i větší ve všech národních statistikách.

9,4 % v roce 1999, druhé maximum v roce 2004 dosáhlo 8,3 %, od té doby klesala až na 4,4 % v roce 2008, ale v roce 2009 se opět zvýšila na 6,7 % a v roce 2010 na 7,3 % (průměr EU-27 byl 9,7 % v roce 2010). Také míra **registrované** nezaměstnanosti (tzv. dosažitelných uchazečů) klesala v ČR až do poloviny roku 2008 na hodnotu 5,0 %, pak se ale projevila recese v podstatě setrvalým růstem na 6,0 % ke konci roku 2008 (stejná hodnota byla dosažena i ke konci roku 2007) a dále akcelerovala na 9,2 % ke konci roku 2009. Za rok 2010 rostla již mírněji na 9,6 %.

Problémem zůstává i délka nezaměstnanosti – počet osob v evidenci úřadů práce v délce nad 12 měsíců kulminoval v roce 2004 na 220 tisících, pak klesal až na 102 tis. osob koncem roku 2008, ale pak expandoval zpět na 178 tis. osob (2010).

Zásadní jsou rozdíly v nezaměstnanosti podle regionů (viz kartogram 2). Dlouhodobě nejvyšší úroveň i výkyvy má nezaměstnanost (registrovaná) ve dvou strukturálně postižených oblastech – v kraji Ústeckém (ke konci roku 2010 byla 13,9 %) s Karlovarským (11,4 %) a Libereckým (10,5 %) a v kraji Moravskoslezském (12,4 %), který již byl předstížen Olomouckým (12,5 %). Tradičně nejnižší je nezaměstnanost v Praze (4,1 %) a Středočeském kraji (7,7 %). Ostatní dosud nejmenované české kraje mají míru pod 10 %, zatímco moravské nad 10 % (kraj Vysočina má 10,7 %).

Podle okresů dosáhla reg. nezaměstnanost maxima v okresech Jeseník (19,7 %) a Bruntál (17,9 %) a dále v okresech Most (16,5 %), Hodonín (16,4 %), Děčín 15,7 %, Znojmo (14,7 %) a Karviná (14,3 %). Míru nezaměstnanosti v roce 2010 celé ČR (9,6 %) přesáhlo celkem 49 okresů a 9 krajů.

Mzdy měly přírůstky rozkolísané podle ekonomické situace. Průměrné reálné hrubé měsíční mzdy zaznamenaly nejvyšší meziroční přírůstky (kolem 8 %) do roku 1996 a vyrovnávaly tak propad reálných příjmů před rokem 1993. Růst se zastavil v roce 1997 a v roce 1998 došlo k propadu o 1,4 %, pak se roční růst mezd opět stabilizoval kolem 3 – 4 % s maximem v letech 2002-3 (kolem 6 %). V letech 2006-7 dosáhl růst mezd kolem 4 %, v následujícím roce se propadl na 1,4 %. V roce 2009 se vrátil na úroveň 2,3 %, v roce 2010 ale dostal na nejnižší meziroční růst vůbec, a sice 0,4 %. V roce 2010 dosáhl medián hrubé měsíční mzdy zaměstnanců v ČR 22 608 Kč, nejvíce v Praze (28 392 Kč) a nejméně v Karlovarském (20 110 Kč) a Jihočeském kraji (20 479 Kč) – velký odstup Prahy od zbytku republiky je dán strukturou zaměstnanosti v hlavním městě, je zde také největší diference mezd měřená variačním koeficientem.

V ČR přetrvávají nižší mzdy žen proti mužům – největší rozdíly byly v roce 2009 ve věkové skupině 30-49. Rozdíly mezi dobře a špatně placenými zaměstnanci (měřené variačním koeficientem) po stagnaci až mírném poklesu v letech 2002-2005 vzrostly v roce 2006 a v roce 2009 expandovaly o 11 p.b. na 96,78 %. Obecně ale ČR patří stále mezi země s relativně nízkou diferenciací mezd a také nízkou mírou chudoby. Jinými slovy, větší jsou rozdíly v produktivitě práce mezi vyspělými a zaostávajícími kraji a okresy než rozdíly mezi těmito regiony v úrovni mezd. Nejvíce zaměstnanců pobíralo v roce 2010 hrubou mzdu 24 – 28 tisíc Kč/měs. (14,0 %). Stále poměrně malé rozdíly mezd jsou např. mezi podnikatelským a nepodnikatelským sektorem i podle odvětví s několika výjimkami, jako jsou odvětví peněžnictví (47 575 Kč), ICT (45 393 Kč) nebo v letecké dopravě, které mají nejvyšší dynamiku růstu. Velká diference mezd je ovšem podle postavení v zaměstnání.

Výše plných starobních důchodů v ČR trvale roste, růst se zrychlil po roce 2002 a dosáhl v roce 2010 výše 10 123 Kč. Výše důchodů je regionálně dosti nivelizována, nejvyšší průměrné měsíční starobní důchody jsou v těch okresech, kde dominoval těžký průmysl a těžba, a nyní již také ve velkých městech. V roce 2010 byla na čele druhým rokem Praha (10 817 Kč), následovaly okresy Karviná (10 537 Kč), dále Praha-západ, Ostrava-město, Brno-město, Mladá Boleslav, Most, Plzeň-město, ale také okres Hradec Králové atd. Nejnižší důchody setrvávají v okrese Znojmo (9 392 Kč) a Jeseník (9 581 Kč) a další z Olomouckého kraje, celkově jsou nejslabší okresy pohraniční a také z kraje Vysočina.

PŘÍJMY A VÝDAJE DOMÁCNOSTÍ

Údaje o příjmové a výdajové situaci domácností v ČR se opírají o výběrové šetření statistiky rodinných účtů. To nabylo na významu liberalizací ekonomiky po roce 1990, který znamenal také počátek rozsáhlých změn v úrovni a struktuře příjmů, výdajů a spotřeby domácností.

Čistý peněžní příjem na jednoho člena všech domácností ze statistiky rodinných účtů se např. mezi roky 2006 a 2010 zvýšil na 125 %, čistá vydání na 121 %. Ve struktuře spotřebních vydání nejvíce poklesla skupina bytového zařízení (úspory vlivem recese), poštovní služby (elektronizace), dále ještě potraviny + nealko nápoje (z 20,1 % v roce 2006 na 19,3 % v roce 2010; dlouhodobý trend poklesu), podíl výdajů na rekreaci a kulturu stagnoval. Obecně nejvíce rostl podíl vydání za služby – nejvíce na vzdělání a na zdraví. Výdaje na bydlení vzrostly za uvedených 5 let jen z 20,7 % na 21,7 %. Růst životní úrovně domácností v ČR lze dokumentovat např. podílem domácností vybavených osobním počítačem (30 %) a vysokorychlostním internetem (5 %) v roce 2005, v roce 2010 byly tyto podíly 59 % a 51 %, v rámci EU-27 však ČR v těchto ukazatelích poměrně výrazně zaostává.

Regionální data o příjmech, výdajích nebo vybavenosti domácností jsou omezená z důvodu malého rozsahu výběrových šetření. Proto se nepřímou konstruuje různé indexy kupní síly obyvatelstva, z nichž vyplývá nejvyšší životní úroveň v Praze a okolí, v Plzni a dalších velkých městech, naopak nejnižší úroveň na Vysočině a v periferních oblastech Moravy. Vybavenost domácností automobily již ztrácí vypovídací schopnost, mj. neodráží jejich kvalitu. Podle očekávání byla vybavenost v roce 2008 nejvyšší ve Středočeském kraji a dále také v Jihočeském a Plzeňském kraji (shodně kolem 71 %), nejvíce ale na Vysočině (73 %), nejméně pak v Moravskoslezském a Ústeckém kraji (kolem 56 %).

TVORBA HDP

Celková výkonnost ekonomiky se měří pomocí řady souhrnných ukazatelů, z nichž nejčastěji se uvádí tvorba hrubého domácího produktu. Příznivý vývoj reálné tvorby HDP v ČR byl v letech 1997-1998 zastaven poklesem, od roku 1999 se růst (kromě let 2001 a 2002) obnovil a kulminoval v roce 2006, kdy meziroční růst HDP (ve stálých cenách roku 2005) dosáhl 7,0 %. V druhé polovině roku 2007 však ekonomika ČR začala zpomalovat (růst za celý rok byl ještě 5,7 %), v roce 2008 růst objemu HDP propadl na 3,1 %, v roce 2009 meziročně poklesl o -4,7% a v roce 2010 se růst zotavil na 2,7 %.

HDP na obyvatele v paritě kupní síly vzrostl mezi roky 2006-2009 ze 77 na 82 % průměru zemí EU-27, v roce 2010 poklesl na 80 %. V roce 2010 se proti roku 2009 zpomalilo zhoršování veřejných rozpočtů, především se snížil deficit vládního sektoru. Dlouhodobé narůstání státního dluhu se ke konci roku 2010 zpomalilo a dosáhlo 1,3 bilionu Kč, což odpovídalo 36,6 % HDP.

V reálné tvorbě HDP v jednotlivých krajích v roce 2010 dominovala Praha se čtvrtinovým podílem na ČR (25,8 %). Další tři kraje zajistily každý kolem 10 % (Středočeský 10,7 %, Jihomoravský 10,3 % a Moravskoslezský 9,8 %). Nejmenší podíl měl Karlovarský kraj (2,1 %). Ze 14 krajů svůj podíl meziročně posílily jen Praha a Středočeský, 5 krajů stagnovalo (vč. Moravskoslezského nebo Jihočeského) a podíl 7 krajů klesl (nejvíce Karlovarský a Pardubický). Srovnání tvorby HDP na 1 obyvatele kraje je zkuseno Prahou, v roce 2010 dosáhla 216 % úrovně celé ČR (777 tis. Kč v b.c. proti 359 tis. Kč), Jihomoravský kraj se jediný blížil úrovni ČR (94 %), nejslabší Karlovarský kraj meziročně oslabil a dosáhl 72 % hodnoty ČR.

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Dobře odráží regionální rozdíly v životní úrovni a také migrační preference. V první polovině 90. let nastal výrazný propad bytové výstavby zejména v bytových domech. Dokončovaly se převážně byty zahájené před rokem 1990 a „dno“ v počtu dokončených bytů v roce 1995 (12 tis. bytů) se dokonce přiblížilo úrovni z roku 1948 (11 tis. bytů na území ČR). Od té doby ale počet dokončených bytů v podstatě pravidelně stoupal, a to až do maxima v roce 2007 na 41,6 tisíce bytů. V roce 2008 se již ohlásila ekonomická recese poklesem o 7,8 % na 38,4 tis. zkolaudovaných bytů. Stejná úroveň se udržela i v roce 2009 (38,5 tis. bytů), v roce 2010 zaznamenal další pokles o 5,3 % na 36,4 tis. bytů.

Počty zahájených a rozestavěných bytů měly stále rostoucí trend. Nové byty byly převážně v rodinných domech (s podílem 41 % z nových bytů z let 1997-2005), méně v bytových domech (29 %), ale významně také v přístavbách, nástavbách a přestavbách stávajících domů (26 %). Konečně nezanedbatelnou část bytů pořídily obce v domovech pro seniory (v ČR bezmála 10 tisíc, tj. 4 % z úhrnu bytové výstavby 1997-2005).

V úhrnu bytové výstavby za 10 let od roku 2001 předstihl Středočeský kraj (61,2 tis. dokončených bytů) hl. m. Prahu (58,5 tis.) a s odstupem následoval další kraj s výrazným suburbanizačním efektem - Jihomoravský s 41,3 tis. bytů a Moravskoslezský (22,2 tis.) a Jihočeský (20,3 tis.); ostatní kraje nepřesáhly 20 tis. bytů. Proces suburbanizace ukazuje i pohled na menší územní jednotky. Intenzita výstavby (dokončené byty v desetiletí 2001-2010 na 1000 obyv. průměrně ročně) byla největší podle

očekávání v okresech Praha-západ (14,4) a -východ (13,8), dále v okresech Brno-venkov (6,1), Praha (5,0), Jihlava (4,9) s Berounem (4,9) a další okresy s velkými městy (České Budějovice 4,5) a v širším zázemí Prahy, Brna, Plzně atd. Tyto intenzity ještě rostou, naopak např. okresy kolem Plzně již tempo ztrácejí. Vysoké hodnoty (kolem 3 – 4 bytů na 1000 obyv.) nalézáme také v periferních okresech, např. Domažlice (4,0), dále Prachatice, Klatovy, Tachov, Znojmo aj., kde zřejmě šlo o kompenzační efekt dřívější podinvestovanosti a také o vliv zaměstnanosti za hranicí ČR; tyto okresy ale také tempo výstavby zeslabují. Nejnižší intenzity byly v severočeské pánvi vč. okresu Česká Lípa a na Ostravsku (všechny pod 2,0 dok. bytů na 1000 obyv.), tedy v okresech s relativním dostatkem bytů z doby před rokem 1990, vyšší nezaměstnaností a většinou zápornými migračními saldy. Patří sem ale i periferní okresy Rakovník, Louny nebo Šumperk.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Základní zdroj pro hodnocení, poslední dostupná Zpráva o životním prostředí ČR 2009 (MŽP-CENIA), formuluje přehledně klíčové otázky a odpovědi a vyhodnocuje i trendy, a to již podle 39 vybraných indikátorů.

Celkově lze konstatovat, že stav životního prostředí ČR se v hlavních ukazatelích zlepšuje. Výrazné zlepšení během 90. let přešlo ke stagnaci a kolísání trendů po roce 2000, ale od roku 2006 se pozitivní trendy vesměs obnovily, mj. díky zpomalení hospodářského růstu. Energetická náročnost hospodářství ČR zůstává velmi vysoká kvůli vysokému podílu průmyslu na HDP a jeho struktuře (v EU nejvyšší za Estonskem), přestože od 90. let 20. století klesla cca o 20% díky "odlehčování" struktury průmyslu. Podle konečné spotřeby energie na obyvatele je ČR blízko průměru EU; absolutně klesá počínaje rokem 2007, v roce 2009 výrazně o 6,6 % díky poklesu průmyslové výroby, v roce 2010 podle předběžných údajů ale vzrostla o 8,3 %. V roce 2009 klesla spotřeba energie ve všech formách - vedle elektřiny a tepla nejvíce u paliv o 9,5 %. Objem emisí znečišťujících látek se po roce 1990 zásadně snížil a zmenšilo se území, kde jsou překračovány imisní limity. Po stagnaci kolem roku 2000 klesají od roku 2007 emise skleníkových plynů i oxyselujících látek výrazně zejména v souvislosti s ekonomickou recesí, zejména poklesem výroby elektřiny v uhelných elektrárnách, ale i modernizací zdrojů a také obnovou parku vozidel. V měrném vyjádření na obyvatele zůstává však ČR nad průměrem zemí EU. Kjótský protokol ke kontrolnímu období 2008–2012 ČR plní s rezervou.

Přes pokračující pokles emisí od roku 2000 koncentrace znečišťujících látek v ovzduší neklesají, trendy imisní zátěže jsou po roce 2000 nejednoznačné (svůj vliv mělo i zpřesňování modelů šíření škodlivin). Závažným a narůstajícím problémem je zejména výskyt vysokých koncentrací jemného prachu PM₁₀, v roce 2009 byly imisní limity PM₁₀ překročeny na více stanicích než v roce 2008. Nelepší se situace u NO₂ v dopravně zatížených lokalitách. Překračování limitů pro BaP¹⁹ je podobně koncentrováno v sídelních aglomeracích, i když podíl populace exponované BaP od roku 2007 klesá. V letech 2007-2009 se výrazně zvětšilo území, kde se nepřekračovaly imisní limity pro přízemní ozon (na 53% území státu) a zlepšila se situace u CO a těžkých kovů.

Pozitivně lze hodnotit vysoký a dále mírně rostoucí podíl zásobování obyvatel z veřejných vodovodů (93,1 % k roku 2010, v roce 2005 to bylo 91,6 %) při klesajících odběrech vody a ztrátách v sítích, i když pozvolněji než v 90. letech. Od 90. let se zásadně zlepšila kvalita povrchových vod, a to díky změnám v národním hospodářství a investicím do čistíren odpadních vod. Od roku 2003 probíhá další zlepšování již pozvolně výstavbou čistíren v menších obcích. V roce 2010 bylo připojeno na kanalizaci s čištěním 81,9 % obyvatel ČR, v roce 2005 to bylo 79,1 %.

Celková produkce podnikových odpadů v ČR je kolísavá, v letech 2007-2010 klesla o 5,7 % na 22,2 mil. tun (ovšem v kategorii nebezpečných odpadů vzrostla o 4,6 % na 1,4 mil. tun). Celková produkce komunálního odpadu vzrostla mezi lety 2005-2010 o 12,9 % na 3,3 mil. tun. V rámci EU je ČR v evidované produkci celkových i komunálních odpadů na obyvatele výrazně pod průměrem. Klesá produkce směsného komunálního odpadu při zvyšující se úrovni třídění plastů, papíru, skla apod. Skládkování však představuje stále nejčastější způsob nakládání s komunálním odpadem (v roce 2009 to bylo 91 %).

---

¹⁹ benzo(a)pyren, karcinogenní produkt nedokonalého spalování, hlavně v lokálních topeništích a ve spalovacích motorech

Krajina ČR se vyznačuje vysokým zorněním, má nízkou retenční schopnost, 22% zemědělské půdy v ČR je ohroženo vodní a 8 % větrnou erozí, špatný je zdravotní stav i skladba lesů a dále klesá biodiverzita. V roce 2009 se podíl ekologicky obhospodařované půdy na zemědělském půdním fondu zvýšil na 9,4 % (v rámci EU patří ČR vysoko nad průměr), počet ekofarem se meziročně zvýšil o 38% na 2 689, ovšem za cenu expandujících vyplacených dotací.

Spotřeba průmyslových hnojiv a přípravků na ochranu rostlin po roce 1990 klesala, v letech 2000-2008 měla kolísavý, avšak celkově rostoucí trend, v hospodářském roce 2008/2009 došlo k výraznému propadu proti předchozímu roku u minerálních hnojiv o 13 %. V následujícím roce 2009/2010 opět nepatrně vzrostla. Roste podíl zastavěných ploch, zvyšuje se fragmentace krajiny, nedaří se zásadněji řešit problém tzv. brownfieldů (průmyslových, ale i zemědělských a vojenských).

Regionální rozdíly v kvalitě životního prostředí korelují se strukturou průmyslu a mírou urbanizace v krajích. Obecně nejhorší situace je v ostravské aglomeraci a ve velkých městech, zejména v Praze a Brně, kde je vysoké znečištění ovzduší prachem, benzo(a)pyrenem, přízemním ozónem a stále roste hluková zátěž obyvatel. V měrných emisích hlavních škodlivin (na 1 km²) podle registru zdrojů REZZO 1-4 dominují Moravskoslezský kraj (tuhé látky a CO) a Ústecký kraj a také okresy Sokolov a Pardubice (SO₂ a NO_x). Nejnižší míra připojení k vodovodu je v kraji Plzeňském (82,6 % obyv. v roce 2010) a Středočeském (83,8 %), ke kanalizaci vůbec nejnižší v Libereckém kraji (68,2 % obyv.), který se propadl v roce 2010 za Středočeský (68,7 %), a dále v Pardubickém (71,8 %). V krajích s největšími problémy byly také soustředěny největší investice do životního prostředí.

Tab. 1.1 Regionální rozdíly základních makroekonomických ukazatelů - souhrnný pohled^{*)}

ČR, kraje (NUTS 3), regiony soudrž- nosti (NUTS 2)	Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele									Hr. příd. hodnota na zaměstnanou os. ¹⁾			Tvorba HPH v odvětví NH (% skup. CZ-NACE) ²⁾			
	(v tis., b.c.)						v PPS, EU27=100			celkem (tis. Kč)		ČR=100	A	C-F	G-I	J-L
	2005	ČR=100	2009	ČR=100	2010	ČR=100	2008	2009	2010	2005	2010					
	2005	2005	2010	2005	2010	2005	2005	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	2010	
ČR celkem	304,5	100	356,4	100	359,0	100	81	82	80	673,6	100	100	1,7	37,5	19,3	16,7
ČR bez Prahy	261,0	86	302,0	85	302,5	84	68	70	67	607,2	91	90	2,2	44,4	18,8	11,6
Praha	639,5	210	760,9	213	777,0	216	175	175	172	983,3	145	146	0,3	17,9	20,6	31,5
Středočeský	277,1	91	319,1	90	322,8	90	75	74	72	651,0	99	97	2,0	44,0	24,8	11,2
Jihočeský	275,9	91	306,4	86	306,8	85	68	71	68	596,2	92	89	3,8	42,1	19,9	10,8
Plzeňský	288,5	95	309,1	87	306,6	85	69	71	68	570,5	89	85	2,8	41,8	18,6	11,8
Karlovarský	237,5	78	263,7	74	259,6	72	58	61	58	508,4	76	75	2,2	40,4	19,4	10,5
Ústecký	250,4	82	299,4	84	299,4	83	65	69	66	653,5	94	97	1,2	48,9	16,2	11,1
Liberecký	252,8	83	265,4	74	268,5	75	61	61	60	529,0	85	79	1,4	46,9	15,6	11,8
Královéhradecký	264,9	87	309,6	87	308,9	86	69	71	69	591,4	88	88	2,8	43,4	17,3	12,1
Pardubický	249,8	82	287,9	81	283,7	79	66	66	63	569,9	84	85	3,0	45,1	17,3	13,8
Vysočina	254,9	84	293,2	82	292,7	82	65	68	65	597,2	91	89	4,0	52,0	15,9	9,8
Jihomoravský	274,8	90	336,9	95	336,0	94	76	78	75	629,7	93	93	1,8	37,8	19,6	14,9
Olomoucký	229,1	75	268,3	75	271,0	75	60	62	60	569,2	83	84	2,5	39,8	19,6	10,7
Zlínský	245,3	81	305,9	86	301,4	84	69	71	67	613,1	87	91	1,6	52,5	15,7	10,1
Moravskoslezský	258,6	85	293,3	82	297,2	83	69	68	66	634,0	97	94	1,0	46,2	17,4	10,4
Praha	639,5	210	760,9	213	777,0	216	175	175	172	983,3	145	146	0,3	17,9	20,6	31,5
Střední Čechy	277,1	91	319,1	90	322,8	90	75	74	72	651,0	99	97	2,0	44,0	24,8	11,2
Jihozápad	281,8	93	307,7	86	306,7	85	68	71	68	583,8	91	87	3,4	42,0	19,3	11,3
Severozápad	246,9	81	289,8	81	288,7	80	63	67	64	611,3	88	91	1,4	46,9	16,9	10,9
Severovýchod	256,2	84	289,3	81	288,5	80	65	67	64	566,1	86	84	2,5	44,9	16,9	12,6
Jihovýchod	268,6	88	323,4	91	322,6	90	73	75	72	620,2	92	92	2,4	41,8	18,6	13,5
Střední Morava	236,9	78	286,3	80	285,6	80	64	66	63	590,6	85	88	2,0	46,2	17,6	10,4
Moravskoslezsko	258,6	85	293,3	82	297,2	83	69	68	66	634,0	97	94	1,0	46,2	17,4	10,4

^{*)} předběžné údaje (vyjma roku 2005), všechny údaje jsou po mimořádné revizi národních účtů zveřejněné ČSÚ na podzim 2011

¹⁾ zaměstnané osoby celkem = pracující celkem v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) dle místa pracoviště

²⁾ NACE A: zahrnuje zemědělství, lesnictví a rybníkářství

NACE B-F: zahrnuje průmysl a stavebnictví

NACE G-I: Obchod; opravy a údržba motorových vozidel; Doprava, skladování; Ubytování, stravování a pohostinství

OKEČ J-L: Informační a komunikační činnosti; Peněžnictví a pojišťovnictví; Činnosti v oblasti nemovitosti

Tab. 1.2 Regionální rozdíly základ. ukazatelů vědy, výzkumu a informační společnosti – souhr. pohled^{*)}

ČR, kraje	Zaměstnanci ve vědě a výzkumu (přep.os.)						Celkové výdaje na VaV dle sektorů provádění (mil. Kč)				Výdaje na VaV jako % z HDP v regionu ¹⁾		Podíl obyvatel ve věku 16 a více let využívajících vybrané IT (%) ³⁾					
	celkem		z toho				podnikatels. sektor ¹⁾		vládní sektor a VOŠ+VŠ ¹⁾		2010	tre- nd ²⁾	osobní počítač		internet		internet k elektr. nákup.	
	2005	2010	v podnikatel- ském sektoru		v technických věděch		2010	2009 =100	2010	2009 =100			2006- 2008	2009- 2011	2006- 2008	2009- 2011	2006- 2008	2009- 2011
	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2010	2009 =100	2010	2009 =100	2010	tre- nd ²⁾	2006- 2008	2009- 2011	2006- 2008	2009- 2011	2006- 2008	2009- 2011
ČR celkem	43 370	52 290	21 782	26 998	20 570	26 379	36 623	110	22 085	101	1,56	↑	52,5	63,5	46,7	61,1	16,0	25,1
ČR bez Prahy	25 786	32 327	15 937	20 695	14 560	19 052	28 812	112	9 100	105	1,36	↑	.	.	.	.	.	.
Praha	17 584	19 963	5 845	6 304	6 010	7 327	7 812	104	12 985	98	2,16	↓	64,8	72,9	60,9	69,4	26,4	30,1
Středočeský	4 513	5 325	3 434	4 260	2 393	3 656	10 843	121	1 056	98	2,93	↑	55,7	66,2	49,9	63,1	16,4	26,3
Jihočeský	1 644	2 121	693	970	592	884	1 039	97	1 041	103	1,08	↑	51,9	63,2	45,1	57,6	16,7	26,7
Plzeňský	1 432	1 933	717	1 138	1 018	1 298	1 780	152	515	120	1,31	↑	50,5	65,2	44,5	63,0	13,2	23,3
Karlovarský	70	94	63	91	40	60	104	115	1	94	0,13	↔	53,4	64,2	44,3	62,3	11,7	23,9
Ústecký	697	769	544	548	236	278	531	104	165	117	0,28	↔	44,3	56,5	38,3	54,3	15,4	24,9
Liberecký	1 295	1 338	856	989	1 044	1 180	1 181	108	266	113	1,23	↔	44,7	55,9	38,6	54,1	10,8	17,0
Královéhrad.	1 365	1 807	809	1 454	623	999	1 167	99	386	81	0,92	↑	53,4	67,9	47,7	65,7	14,0	27,2
Pardubický	1 936	2 160	1 704	1 886	1 440	1 351	1 979	117	248	103	1,52	↑	52,5	63,5	47,3	59,5	16,8	22,0
Vysočina	699	692	675	672	417	549	731	115	12	109	0,49	↔	51,1	64,5	46,4	61,7	19,6	28,4
Jihomoravský	6 036	8 732	2 694	4 068	2 816	4 066	4 565	99	3 802	109	2,17	↑	54,1	67,2	47,9	65,0	15,0	23,9
Olomoucký	2 058	2 110	1 129	1 090	868	716	854	88	722	113	0,92	↔	45,8	61,0	39,2	57,9	11,2	23,5
Zlínský	1 665	1 785	1 248	1 586	1 350	1 383	1 665	119	144	78	1,02	↔	49,0	64,8	43,5	60,8	11,9	23,5
Moravskoslez.	2 376	3 459	1 370	1 944	1 722	2 631	2 371	103	741	103	0,84	↔	50,5	63,4	44,3	60,3	14,1	23,9

^{*)} podle sídla zpravodajské jednotky

¹⁾ výdaje jsou uvedeny v cenách běžného roku

²⁾ vyjádřeno proti průměru z předchozích 5 let (2005-2009), relativní růst / stagnace / pokles

³⁾ Z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou údaje v ČR a krajském členění publikovány jako vážený aritmetický průměr tříletých období

Tab. 1.3 Regionální rozdíly základních ukazatelů vybraných ekonomických odvětví - souhrnný pohled

Zdroj: MF (ceny nemovitostí), MD (přeprava zboží a osob), MPO (stavební práce), (ČSÚ (ostatní údaje))

ČR, kraje	Souhrn. zeměděls. účet (mil.Kč, b.c.), dle typu produkce				Tržby v průměru na 1 zaměstnanec ¹⁾ (tis. Kč, b.c.)		Stav. práce dle dodavat. smluv na obyv., tis.Kč,b.c				Průměrné kupní ceny (v běžných cenách)				Přeprava v rámci kraje z toho druh dopravy				Počet přenocování hostů v HUZ ³⁾ na obyv.	
	rostlinné		živočišné				celken ²⁾		výstavba, moderniz., rekonstr. byt. budov ²⁾		rodinných domů		bytů		nákladní silniční		osobní železniční			
	abs.	index	abs.	index	2010	2009=100			2010	2009=100	2009	2010	2009	2010	mil t	index	mil. os	index		
	2010	2009=100	2010	2009=100	2010	2009=100	2010	2009=100	2009	2010	2009	2010	2010	2009=100	2010	2009=100	2010	2009=100		
									kč/m ³	tis. Kč/m ²									tre-nd ³⁾	
ČR celkem	56 951	111	40 958	97	3 534	116	25,7	88	3,2	78	2513	2562	21,8	20,2	230,8	88	123,9	100	3,51	↓
ČR bez Prahy	.	.	.	.	3 455	118	22,9	88	2,7	93	2480	2527	18,9	17,8	213,5	88	99,6	100	2,68	↓
Praha	12 162	111	6 180	103	4 257	98	46,2	86	6,5	52	7632	8013	47,4	46,0	17,2	95	24,2	103	9,68	↔
Středočeský	5 028	112	5 419	99	5 314	115	19,6	73	3,2	94	3533	3666	23,1	22,5	40,1	98	8,5	94	1,34	↓
Jihočeský	3 936	116	3 955	97	2 398	108	27,3	88	2,6	94	2352	2311	16,1	16,8	14,7	88	4,3	94	4,25	↓
Plzeňský	887	126	662	115	3 365	114	23,1	92	2,7	92	2188	2248	19,9	19,4	15,1	92	7,0	103	2,42	↓
Karlovarský	4 097	108	1 096	80	1 666	105	36,2	96	3,4	110	2215	2297	14,6	13,4	9,6	87	3,0	102	13,72	↓
Ústecký	950	104	849	97	5 459	127	27,4	88	2,2	119	2149	2157	10,7	8,5	22,3	104	8,1	102	1,05	↓
Liberecký	4 056	114	3 304	98	2 752	113	19,6	96	1,1	92	2611	2620	18,4	15,4	8,6	114	3,9	95	5,02	↓
Královéhradec.	3 721	108	3 411	97	2 245	123	17,6	77	1,3	54	2374	2294	20,7	19,9	8,9	70	6,0	95	5,65	↓
Pardubický	5 337	111	5 653	102	4 654	123	17,9	83	2,2	89	2052	2077	20,4	19,1	10,3	81	5,0	100	1,86	↓
Vysočina	7 670	114	3 997	85	2 283	114	17,2	78	2,1	83	1771	1792	16,6	16,2	11,7	74	2,8	98	1,66	↓
Jihomoravský	4 008	107	2 389	94	2 596	115	26,5	92	3,8	87	2437	2418	26,5	26,0	22,0	84	21,5	98	1,77	↓
Olomoucký	2 265	118	1 830	91	2 115	107	19,9	94	2,9	82	1941	1996	19,6	17,7	13,2	72	8,7	100	2,21	↓
Zlínský	2 835	107	2 212	93	2 992	111	20,7	99	2,7	94	2088	2143	20,3	18,7	9,1	94	5,7	100	2,66	↓
Moravskoslez.					3 592	129	24,9	97	3,1	115	2386	2294	16,1	15,0	27,8	83	14,9	107	1,39	↓

¹⁾ zahrnuje tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy podle kraje sídla podniku, zahrnutý jen podniky se 100 a více zaměstnanci (fyz. osoby)

²⁾ zahrnuje stavební práce v tuzemsku podle místa stavby (podniky s 20 a více zaměstnanci, ve fyzických osobách)

³⁾ porovnáno proti průměru z předchozích 3 let (2007-2009), relativní růst / stagnace / pokles; HUZ= hromadná ubytovací zařízení

Tab. 1.4 Regionální rozdíly základních demografických ukazatelů - souhrnný pohled

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR (cizinci), ČSÚ (ostatní data)

ČR, kraje, velikostní skupiny obcí	Počet obyvatel	Přírůstek na 1 000 obyvatel				Úhrn- ná plod- nost	Naděje dožití při narození (roky) ²⁾		Rozvody na 100 sňatků		Potraty na 100 naroze- ných		Index stáří ³⁾	Index ekono- mic. zatíží. ⁴⁾	Bydlící cizinci ⁵⁾		z toho s trval. pobytem	
		přiroz. měnou		vnitřní migrací			2009-2010		2009		2010				abs. (v tis.)	index	abs. (v tis.)	index
		2010	tre-nd ¹⁾	2010	tre-nd ¹⁾		muži	ženy	2009	tre-nd ¹⁾	2010	tre-nd ¹⁾			31.12.2010	31.12. 2009 =100	31.12. 2010	31.12. 2009 =100
		31.12. 2010																
ČR celkem	10 532 770	1,0	↔	x	x	1,49	74,3	80,4	65,9	↑	33,4	↓	107,8	42,7	425,3	98	190,0	105
Praha	1 257 158	2,0	↑	-3,2	↓	1,39	76,3	81,2	58,9	↑	29,9	↓	127,6	41,3	148,8	100	57,2	107
Středočeský	1 264 978	2,2	↑	9,9	↔	1,58	74,3	80,2	72,1	↑	32,0	↓	94,8	43,5	57,8	99	24,3	107
Jihočeský	638 706	0,8	↔	0,7	↔	1,49	74,8	80,4	64,4	↑	33,4	↔	106,8	42,9	15,1	98	7,7	105
Plzeňský	572 045	0,7	↔	-1,7	↓	1,49	74,9	80,1	63,9	↑	38,8	↓	113,4	43,2	25,2	91	10,7	104
Karlovarský	307 444	0,7	↔	-3,4	↑	1,49	72,7	79,3	80,3	↑	42,7	↓	98,1	41,0	19,6	100	11,6	100
Ústecký	836 045	0,4	↔	-2,1	↔	1,55	72,3	78,6	70,1	↑	46,5	↔	91,2	41,5	30,7	96	15,8	102
Liberecký	439 942	2,0	↔	-0,3	↔	1,58	74,4	80,1	70,1	↑	37,9	↓	97,1	42,3	16,8	97	8,6	104
Královéhradec.	554 803	0,8	↔	0,2	↑	1,53	75,2	80,8	66,0	↑	36,1	↓	113,4	44,9	14,9	97	7,1	103
Pardubický	517 164	0,8	↔	0,2	↔	1,52	74,8	80,5	59,1	↑	27,7	↓	107,1	43,8	12,1	101	4,5	107
Vysočina	514 569	0,5	↔	-1,5	↔	1,45	75,1	81,1	59,9	↑	29,6	↓	109,6	43,7	8,0	93	3,8	107
Jihomoravský	1 154 654	1,3	↑	-0,1	↔	1,49	74,7	81,1	69,6	↑	28,5	↓	114,8	43,4	36,1	97	16,2	106
Olomoucký	641 681	0,3	↔	-1,1	↔	1,47	74,0	80,3	68,1	↑	28,9	↓	110,3	43,0	9,5	100	5,4	103
Zlínský	590 361	0,1	↔	-1,1	↔	1,41	73,5	80,9	57,4	↔	31,1	↔	115,7	43,3	8,0	99	4,6	102
Moravskoslez.	1 243 220	-0,2	↔	-2,4	↔	1,47	72,6	79,7	65,2	↔	34,5	↓	105,8	41,9	22,6	95	12,6	101
Velikostní skupiny obcí																		
do 499	835 076	0,1	↑	9,2	↔	1,57			57,2	↑	25,7	↓	105,5	44,0	15,8			
500 - 999	953 015	0,8	↔	8,0	↔	1,53	73,64	80,14	63,8	↑	27,7	↓	94,5	42,8	19,3			
1 000 - 1 999	1 009 475	1,4	↔	8,0	↔	1,53			64,5	↑	28,5	↓	91,6	42,5	22,0			
2 000 - 4 999	1 219 378	0,8	↔	2,9	↔	1,50			65,2	↑	31,2	↓	96,6	43,0	31,5			
5 000 - 9 999	960 042	0,9	↔	-0,9	↔	1,52			67,8	↑	34,3	↓	104,2	43,7	25,4			
10 000 - 19 999	967 742	1,0	↔	-3,4	↔	1,47	74,52	80,44	71,8	↑	40,3	↓	107,3	42,5	32,7			
20 000 - 49 999	1 181 739	0,7	↔	-6,0	↔	1,46			69,2	↔	40,2	↓	109,7	41,6	39,8			
50 000 - 99 999	1 103 259	0,7	↔	-4,4	↑	1,48			69,3	↑	42,0	↓	117,2	43,3	38,6			
100 000 a více	2 303 044	1,6	↑	-4,6	↓	1,45			63,9	↑	31,5	↓	126,4	42,3	200,2			

¹⁾ vyjádřeno proti 5-letému průměru (2005-2009)

²⁾ průměr za dvouleté období

³⁾ počet obyvatel ve věku 65 a více let na 100 obyvatel mladších 15-ti let

⁴⁾ součet počtu obyvatel ve věku 65 a více let a mladších 15-ti let na 100 obyvatel ve věku 15-64 let

⁵⁾ bez azylantů

Tab. 1.5 Regionální rozdíly základních ukazatelů trhu práce - souhrnný pohled

Zdroj: MPSV (nezaměstnanost, rekvalifikace, zaměstnanost cizinců), ČSÚ (ostatní údaje - Vyběrové šetření pracovních sil)

ČR, kraje	Míra ekonomické aktivity obyvatel v roce 2010				% ze všech zaměstna- ných osob v roce 2010		OSVČ a zaměstna- vatelé na 100 zaměstna- ných osob		Míra (%) registrované nezaměst- nanosti		Nezaměst- naní na 1 volné prac. místo		Registrovaní nezaměst- naní > 1 rok (%)		Absolventi rekvali- fikací ²⁾		Zaměstnaní cizinci ³⁾ k 31.12.2010	
	ve věku 20-64 let		ve věku 55-64 let		v třídě KZAM 1-3 ¹⁾	v třídě KZAM 8-9 ¹⁾			31.12 2009	31.12 2010	31.12 2009	31.12 2010	31.12 2009	31.12 2010	2009	2010	absol- utně (v tis.)	Index 31.12. 2009 = 100
	muži	ženy	muži	ženy														
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010		
ČR celkem	84,9	66,4	62,5	38,0	40,7	20,0	16,2	17,1	9,2	9,6	17,4	18,2	23,0	31,8	35 014	62 005	306,4	96,2
ČR bez Prahy	84,5	65,9	60,7	35,8	37,4	21,7	15,3	16,3	10,1	10,4	22,7	21,1	23,6	32,5	34 168	60 194	205,8	97,6
Praha	88,0	69,6	76,0	53,0	62,0	8,6	21,9	22,2	3,7	4,1	3,5	5,8	11,5	20,8	846	1 811	100,5	93,5
Středočeský	86,5	66,7	65,1	39,6	39,8	20,4	18,3	19,1	7,0	7,7	14,9	15,2	18,1	26,8	2 188	3 867	42,9	86,0
Jihočeský	85,1	65,8	62,3	35,1	36,1	22,7	13,7	16,2	7,8	8,5	18,2	16,0	16,3	23,3	1 911	4 124	10,6	100,6
Plzeňský	85,1	67,5	63,1	38,7	35,7	22,2	14,9	15,5	8,2	8,2	12,9	12,6	19,6	28,5	1 240	3 340	21,8	96,0
Karlovarský	85,8	70,7	63,2	43,3	30,2	26,4	13,9	14,1	11,1	11,4	23,3	26,6	27,6	36,3	845	1 827	9,7	97,9
Ústecký	84,0	62,7	59,3	29,7	33,5	25,1	13,0	14,6	13,6	13,9	34,8	27,7	32,1	38,9	3 524	6 523	14,4	101,9
Liberecký	85,0	63,5	61,0	36,0	36,8	21,7	16,6	17,4	11,2	10,5	21,9	18,1	22,8	33,5	1 749	3 251	11,6	100,9
Královéhradecký	84,3	66,7	60,8	35,8	41,1	21,0	17,7	18,2	8,0	8,4	17,5	18,1	14,4	22,5	2 078	3 263	11,9	99,2
Pardubický	84,3	66,1	57,6	38,7	37,0	22,1	13,6	16,0	9,6	9,9	14,8	12,6	20,5	28,5	1 072	2 572	11,7	101,3
Vysočina	85,2	66,8	60,4	33,7	31,8	24,2	13,7	14,9	10,3	10,7	37,5	32,1	21,8	31,0	2 925	4 104	5,9	99,4
Jihomoravský	84,3	67,9	63,5	39,9	43,3	17,1	16,5	17,9	10,6	10,9	21,7	23,5	24,1	32,9	5 566	7 924	34,3	103,4
Olomoucký	82,4	64,1	58,1	32,3	34,4	22,7	16,4	16,2	12,2	12,5	50,1	34,8	20,2	33,1	1 879	4 651	5,7	103,9
Zlínský	83,5	66,1	59,4	35,6	36,9	22,7	16,0	16,6	10,8	10,7	27,0	26,8	22,6	34,7	2 585	4 261	7,2	104,3
Moravskoslez.	83,2	64,7	55,1	31,4	37,8	21,8	12,8	13,4	12,1	12,4	29,2	25,9	30,1	38,0	6 606	10 487	18,2	105,5

¹⁾ KZAM 1-3: Zákodníci, vedoucí a řídicí pracovníci; Vědeckí a odborní duševní pracovníci; Techničtí, zdravot. a pedagog. prac. (vč. příbuz. oborů)

KZAM 8-9: Obsluha strojů a zařízení; Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

²⁾ jde o registrované uchazeče o zaměstnání kteří v průběhu roku úspěšně dokončili rekvalifikaci

³⁾ Zaměstnaní cizinci v evidenci úřadů práce (především cizinci v postavení zaměstnanců) a cizinci s platným živnostenským oprávněním

Tab. 1.6 Regionální rozdíly základních ukazatelů sociální soudržnosti - souhrnný pohled

Zdroj: MPSV (důchody, podpora v nezaměstnanosti, státní sociální podpora), ČSÚ (ostatní data)

ČR, kraje	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele				Čistý provoz. přebytek a smíšený důchod na 1 obyv. ¹⁾		Náhrady zaměst- nancům na 1 obyv. ²⁾		Prů- měrný starob. důchod (v Kč) ³⁾	Prům. podpo- ra v ne- zaměst- nanosti (v Kč) ⁴⁾	Vyplacené sociální příplatky (Kč/obyv.) ⁵⁾		Vyplacené příspěvky na bydlení (Kč/obyv.) ⁵⁾		% domácn. dle vztahu příjmu k ŽM v r.2009 ⁶⁾		% domácn. vycháze- jících se svým příjmem s obtížemi ⁷⁾	
	absolutně		index		ČR=100		ČR=100				ČR=100	ČR=100	ČR=100	ČR=100	< 1,5 nás. ŽM	< 2,5 nás. ŽM		
	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010			2010	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010
	2005	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010			2010	2010	2005	2010	2005	2010	2005	2010
ČR celkem	153,8	187,7	100	100	100	100	100	100	10 123	5 720	100	100	100	100	7,1	25,1	29,5	27,6
ČR bez Prahy	147,3	179,8	96	96	96	95	94	95	10 028	5 616	107	109	107	101	7,2	26,2	29,5	28,1
Praha	204,0	246,1	133	131	132	141	145	140	10 817	7 203	44	37	43	95	6,2	17,7	29,6	24,2
Středočeský	164,3	198,6	107	106	115	110	105	107	10 184	6 056	80	71	62	45	5,6	21,2	31,8	25,8
Jihočeský	148,9	177,2	97	94	95	93	97	94	10 014	5 576	91	91	81	74	5,4	22,9	20,8	23,5
Plzeňský	153,5	185,2	100	99	95	92	102	102	10 075	5 854	74	74	66	54	2,6	19,1	30,3	33,5
Karlovarský	140,4	174,2	91	93	91	87	91	96	9 925	5 431	124	152	126	145	6,2	26,4	30,4	25,9
Ústecký	136,5	170,7	89	91	77	81	91	92	10 047	5 504	157	179	183	182	10,9	33,5	30,9	30,1
Liberecký	145,7	178,5	95	95	96	98	93	90	10 056	5 786	107	121	91	122	8,6	27,8	33,6	31,4
Královéhradecký	150,3	181,2	98	97	104	104	92	91	10 003	5 462	94	96	83	76	5,1	21,5	28,0	22,8
Pardubický	146,8	173,6	95	93	98	92	93	89	9 909	5 504	108	98	97	72	6,9	28,1	23,6	33,7
Vysočina	144,3	178,7	94	95	95	92	90	94	9 847	5 659	100	89	92	61	2,9	16,8	25,0	22,0
Jihomoravský	150,7	185,4	98	99	103	103	94	95	10 003	5 670	103	96	104	106	8,0	29,2	31,2	26,1
Olomoucký	139,7	169,2	91	90	94	92	86	85	9 829	5 463	115	115	114	93	8,3	29,5	26,9	30,2
Zlínský	145,0	175,3	94	93	105	101	85	87	9 900	5 402	98	89	89	75	7,4	25,6	26,4	29,3
Moravskoslezský	139,6	172,3	91	92	79	79	93	94	10 194	5 452	131	144	162	170	10,4	31,7	34,6	31,1

¹⁾ jde o zisky podnikatel. subjektů, vč. drobných podnikatelů, které jsou souhrnem důchodu z podnikání (zisku) a důchodu z prac. činnosti (mzdy) pro vlastní podnik

²⁾ zahrnují především platy a mzdy vyplacené zaměstnavateli

³⁾ vyjadřuje stav v prosinci 2010

⁴⁾ vyjadřuje stav 31.12. 2010

⁵⁾ v rámci systému státní sociální podpory (včetně zpětně vyplacených dávek), jsou přiznávány domácnostem s nízkými příjmy

⁶⁾ průměrné ŽM na domácnost v r. 2009 bylo v ČR 6 493 Kč (max: Vysočina 6 776, min: Praha 5 878 Kč), příjem se rozumí čistý příjem po odečtení nákladů na bydlení

⁷⁾ % ze všech odpovědí domácností (domácnost uvedla, že se svými příjmy vychází s velkými obtížemi, nebo s obtížemi)

Tab. 1.7: Regionální rozdíly základních ukazatelů životního prostředí - souhrnný pohled

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav (emise), ČSÚ (ostatní data)

ČR, kraje	Měrné emise hlavních znečišťujících látek v t/km ² (REZZO 1-4) ¹⁾								Podíl (%) čistěných odpad. vod z vypoušt. ³⁾		Obyvat. (%) napojení na veřej. vodo-vod veřej. kanal. s ČOV		Ztráty vody v síti (%) ⁴⁾		Produkované odpady/obyt. ⁵⁾		Nakládání s odpady ^{5,6)} (%; 2008-10)		Pořízené investice na ochranu ŽP (Kč / obyv.) ⁷⁾	
	tuhé látky		SO ₂		NO _x		CO		2010	trends ²⁾	2010	2010	v pod-nicích		komu-nální		recy-klace	sklá-dková-ní	2005-2007	2008-2010
	2009	trends ²⁾	2009	trends ²⁾	2009	trends ²⁾	2009	trends ²⁾					2009	trends ²⁾	v t	v kg				
	2009	trends ²⁾	2009	trends ²⁾	2009	trends ²⁾	2009	trends ²⁾	2010	trends ²⁾	2010	2010	2009	trends ²⁾	2010	2010	2009	trends ²⁾	2007	2010
ČR celkem	0,78	↔	2,21	↓	3,20	↓	5,31	↓	96,2	↑	93,1	77,0	19,7	↔	1,94	317	17,0	15,8	1 968	2 112
ČR bez Prahy	0,75	↔	2,21	↓	3,11	↓	5,11	↓	95,4	↑	92,1	74,0	19,3	↔	1,44	320	18,0	17,3	1 987	2 174
Praha	4,36	↓	3,40	↓	16,34	↓	36,98	↓	100,0	↔	100,0	99,2	21,8	↓	5,68	297	13,9	11,2	1 826	1 647
Středočeský	0,99	↔	1,95	↓	3,36	↓	5,26	↓	99,8	↔	83,8	68,3	18,3	↓	1,19	416	10,2	22,7	3 395	2 342
Jihočeský	0,49	↔	0,98	↔	1,34	↔	2,52	↔	94,8	↔	91,1	78,9	19,8	↓	1,80	342	16,1	7,6	1 094	2 271
Plzeňský	0,59	↔	1,43	↔	1,64	↔	2,89	↔	94,2	↑	82,6	70,7	16,6	↔	1,85	239	20,8	20,1	2 185	3 583
Karlovarský	0,61	↔	2,76	↓	3,32	↔	2,80	↔	99,6	↔	98,3	90,6	17,5	↑	0,56	301	6,2	26,9	1 717	1 517
Ústecký	0,93	↔	11,69	↓	11,77	↓	4,80	↓	99,7	↑	95,6	77,6	25,7	↑	1,74	307	7,5	12,6	2 298	2 070
Liberecký	0,66	↔	0,90	↓	1,44	↓	3,63	↓	99,7	↑	88,6	66,2	24,7	↔	0,66	282	4,0	18,3	1 228	2 719
Královéhrad.	0,77	↔	1,25	↓	1,81	↓	3,76	↓	92,8	↔	92,3	66,9	23,7	↑	0,90	267	11,6	33,7	1 629	1 889
Pardubický	0,73	↔	2,59	↓	3,57	↓	3,69	↓	96,5	↑	95,8	67,5	18,7	↑	0,71	342	11,1	33,8	2 132	1 987
Vysočina	0,75	↔	0,40	↔	1,96	↔	3,47	↓	85,7	↑	94,2	70,6	16,1	↔	0,64	302	3,1	44,1	2 145	1 440
Jihomoravský	0,73	↔	0,55	↔	2,61	↔	4,45	↔	96,9	↑	94,9	82,8	17,6	↔	2,01	296	23,7	13,4	1 762	2 551
Olomoucký	0,66	↔	0,87	↓	2,09	↓	3,47	↓	96,8	↑	90,9	72,3	18,3	↓	0,85	307	15,4	18,3	1 400	1 158
Zlínský	0,61	↔	1,39	↓	2,00	↓	3,33	↓	93,4	↔	91,9	75,7	19,1	↔	1,67	298	10,5	22,6	1 468	1 993
Moravskoslez.	1,20	↔	4,06	↓	4,95	↓	23,49	↓	90,6	↓	98,4	74,1	15,5	↔	2,13	335	33,5	12,9	1 937	2 122

¹⁾ zahrnuje velké, střední, malé i mobilní zdroje (v poslední kategorii jde především o emise z dopravy); data za rok 2009 jsou předběžná

²⁾ vyjádřeno proti průměru z předchozích 5 let

³⁾ odpadní vody zahrnují splaškové, průmyslové a ostatní vody, nezahrnují naopak srážkovou (balastní) vodu (ta tvoří 40 % veškeré čišťené vody)

⁴⁾ vyjadřuje podíl nefakturované vody (z důvodu ztrát v trubní síti) na celkové vyrobené vodě určené k realizaci

⁵⁾ dle sídla podniku

⁶⁾ započítány jen podnikové odpady se kterými bylo v daném roce nakládáno, tj. vyprodukované, odebrané ze skladu a dovezené ze zahraničí

⁷⁾ údaj představuje roční průměr (z cen běžného roku), územní zatřídění je provedeno podle kraje místa investice

Tab. 1.8 Regionální rozdíly ukazatelů charakterizujících vnější vztahy regionu - souhrnný pohled

Zdroj: ČNB (zahraniční investice), ČSÚ (ostatní data)

ČR, kraje	Stav PZI ¹⁾ (tis.Kč, b.c. na obyv., k 31.12.)		Podíl (%) aktivních podniků pod zahraniční kontrolou v odvětví ²⁾ (k 31.12.)				Vývoz zboží z kraje do zahraničí ³⁾						Složení vývozu v r. 2010 dle zemí (%)			Zahranič hosté v hromad. ubyt. zařízeních (v tis.)			
	2004	2009	průmysl		tržní služby		2008		2009		2010		EU-27	Ně-mě-cko	Slo-ven-sko	celkem		z toho z Německa	
			2005	2010	2005	2010	(mld Kč, b.c.)	v %	(mld Kč, b.c.)	v %	(mld Kč, b.c.)	v %				2010	2009 =100	2010	2009 =100
	ČR celkem	125,3	220,0	22,3	28,9	18,3	25,2	2 474	100	2 139	100	2 516	100	83,8	31,9	8,8	6 334	105,0	1 348
ČR bez Prahy	75,4	121,6	22,2	28,8	11,1	16,8	2 351	95,0	2 028	94,8	2 393	95,1	83,7	31,8	8,3	2 217	99,7	745	92,0
Praha	511,4	949,0	23,2	29,8	32,0	39,3	123	5,0	111	5,2	123	4,9	86,8	33,3	18,4	4 117	108,1	603	103,5
Středočeský	112,4	219,5	24,2	32,0	17,0	23,4	481	19,5	429	20,1	487	19,4	86,4	31,0	5,0	143	96,2	42	109,7
Jihočeský	66,3	130,4	33,4	38,8	13,2	18,4	101	4,1	86	4,0	93	3,7	88,6	40,7	4,4	288	101,6	60	83,9
Plzeňský	86,0	124,9	38,9	47,0	14,0	19,7	234	9,5	200	9,3	203	8,1	92,4	56,4	2,6	154	106,8	67	97,0
Karlovarský	50,7	72,1	30,4	41,3	16,0	19,7	51	2,1	42	1,9	52	2,1	89,2	56,8	3,7	458	100,4	246	92,1
Ústecký	92,2	124,2	28,4	36,0	8,8	16,2	159	6,4	130	6,1	152	6,0	88,8	41,2	7,9	98	93,4	50	90,8
Liberecký	102,0	133,0	21,4	26,5	7,3	11,9	90	3,6	79	3,7	89	3,5	84,1	42,8	5,0	148	89,6	78	86,8
Královéhradecký	47,2	65,1	19,4	25,7	6,4	11,0	99	4,0	83	3,9	103	4,1	72,4	33,0	4,9	208	92,9	96	86,2
Pardubický	68,7	76,6	14,0	22,5	6,9	13,6	189	7,6	175	8,2	236	9,4	83,7	22,1	3,6	46	97,9	12	102,8
Vysočina	64,7	113,2	18,4	25,1	9,7	13,2	100	4,1	77	3,6	94	3,7	84,0	38,1	5,9	47	97,7	14	104,9
Jihomoravský	81,0	115,9	20,0	26,1	14,3	19,6	174	7,0	155	7,2	167	6,7	80,7	25,6	11,1	380	109,1	43	100,9
Olomoucký	53,2	52,0	16,0	21,5	7,1	12,3	97	3,9	72	3,3	79	3,1	81,7	28,5	9,8	89	108,6	13	93,5
Zlínský	48,9	66,9	17,0	19,4	10,2	12,9	118	4,8	98	4,6	115	4,6	81,9	36,5	10,2	58	97,8	10	92,0
Moravskoslezský	65,2	138,4	14,0	22,5	5,4	13,4	260	10,5	226	10,6	277	11,0	85,8	22,3	11,1	101	89,4	13	90,9

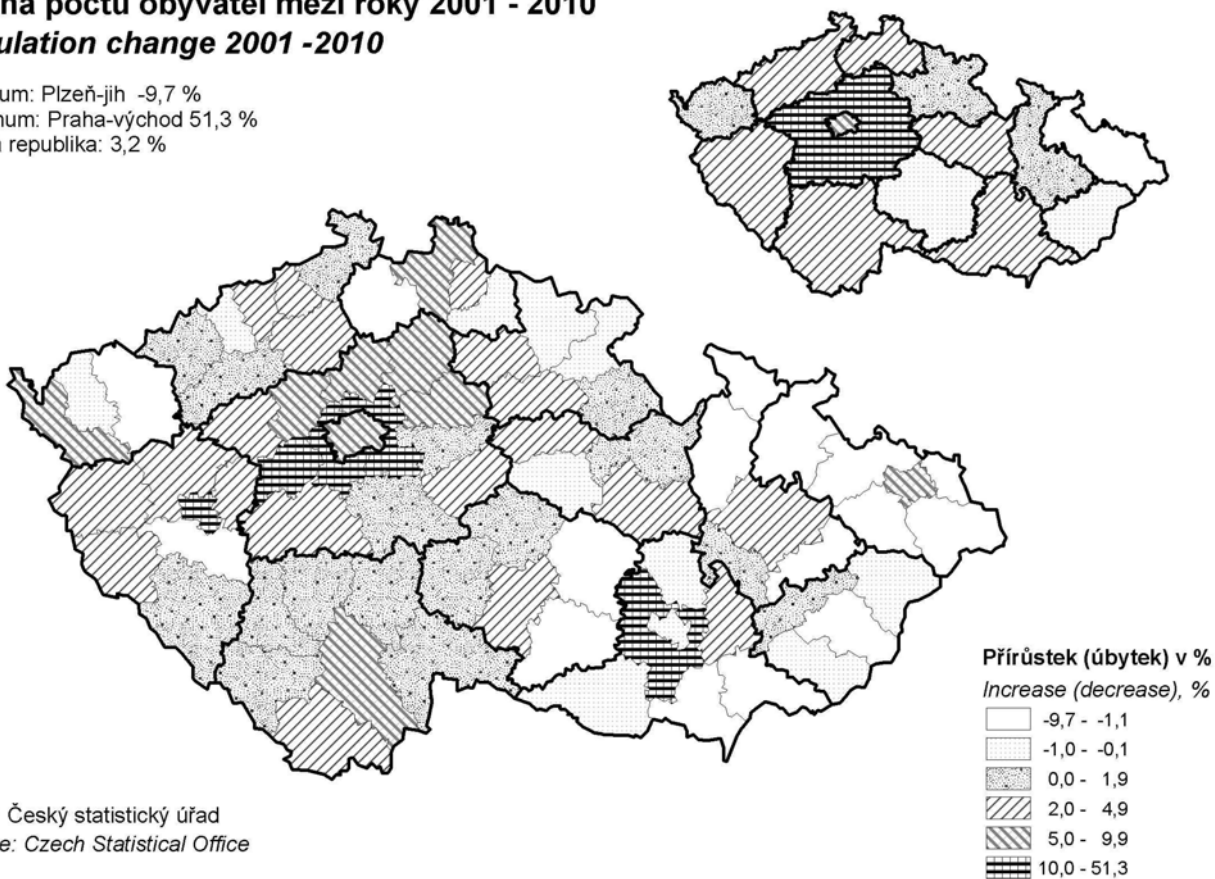
¹⁾ PZI = přímé zahraniční investice

²⁾ jsou zahrnuti jen podniky s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji. Tržní služby = OKEČ G-K (nezahrnují mj. školství, zdravotnictví a veř. správu)

³⁾ údaje jsou vypočteny podle kraje původu zboží, část vývozu nebylo možno územně specifikovat, v r. 2008 (8,0 %), 2009 (8,2 %) a 2010 (9,8 %)

Změna počtu obyvatel mezi roky 2001 - 2010 Population change 2001 -2010

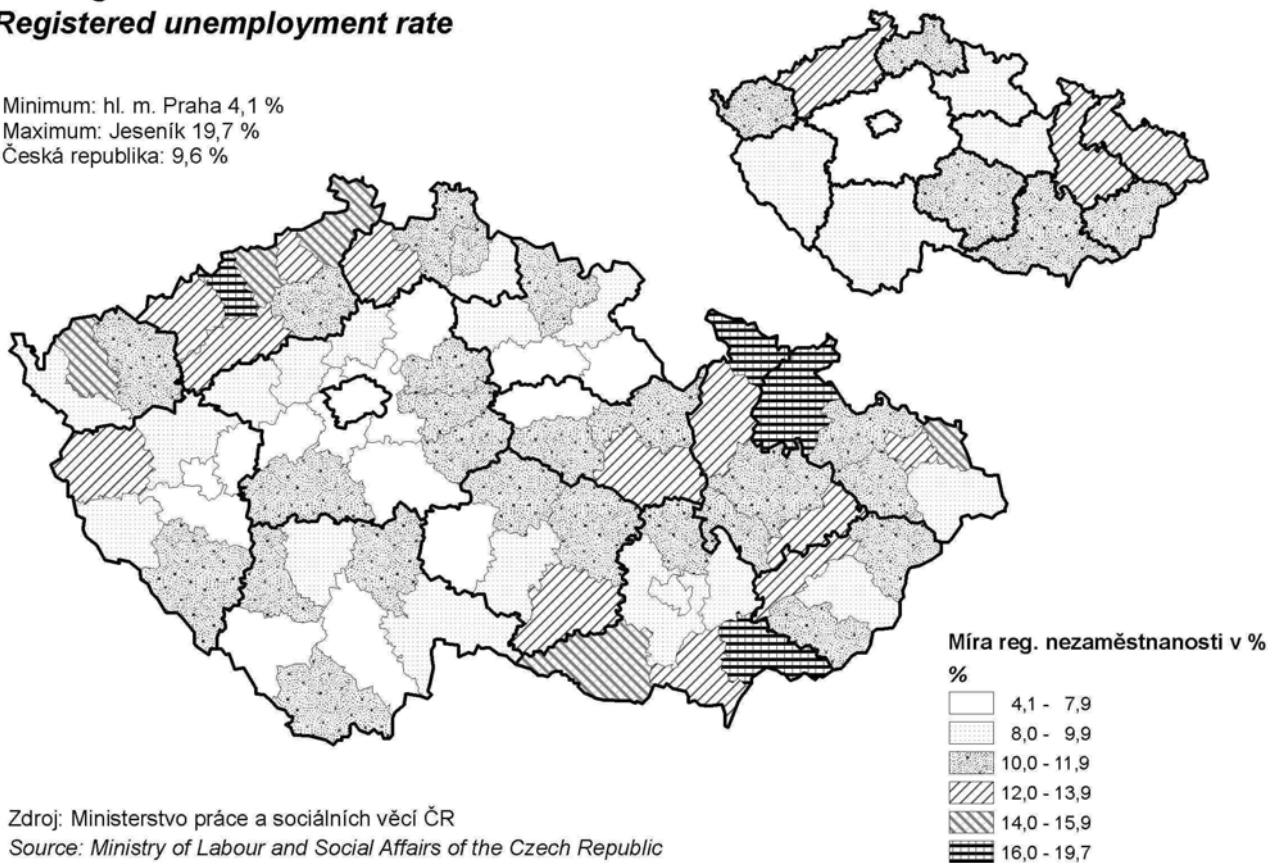
Minimum: Plzeň-jih -9,7 %
Maximum: Praha-východ 51,3 %
Česká republika: 3,2 %

Zdroj: Český statistický úřad
Source: Czech Statistical Office

Míra reg. nezaměstnanosti k 31. 12. 2010 Registered unemployment rate

Minimum: hl. m. Praha 4,1 %
Maximum: Jeseník 19,7 %
Česká republika: 9,6 %

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Source: Ministry of Labour and Social Affairs of the Czech Republic